

Hematologen som gått den långa vägen till forskning om läkemedelsresistens

Redan som liten dalkulla i Mora kände hon starkt att hon i framtiden ville arbeta med något som verkligen kunde hjälpa människor. Och det har hematologen och forskaren Ulla Strömberg på Akademiska sjukhuset i Uppsala sannerligen hunnit göra vid det här laget. Hon brinner för sin forskning kring KML, kronisk myeloisk leukemi, och det är patienterna som har platsen närmast hjärtat.

Är dalkullor måhända kända för att vara ovanligt gladlynta? Det är inte utan att den tanken infinner sig under en intervju med Ulla Olsson Strömberg. Hon utstrålar en genuin värme och har hela tiden nära till både leenden och skratt. Det är inte svårt att förstå att detta är en person som är mycket uppskattad av både patienter och kollegor. Hennes väg fram till dagens position som överläkare och forskare inom hematologi har varit lång och målmedveten men inte alldeles spikrak eller självklar.

– Jag visste tidigt i livet att jag ville göra något meningsfullt och funderade på att utbilda mig till läkare. Men eftersom jag inte var helt övertygad om att det var rätt val och utbildningen ju är så lång läste jag först till sjuksköterska, för att känna efter om ett arbete i vården var något för mig. Redan när jag under gymnasietiden pryade på sjukhuset i Mora upptäckte jag att jag stortrivdes i sjukhusmiljön. Och

det gäller i allra högsta grad fortfarande, trots att jag har arbetat här i 23 år nu, säger hon med ett stort leende.

VILLE TA EGET ANSVAR

Hon arbetade som sjuksköterska på Akademiska under några år, bland annat på kirurgen och neurokirurgen, men kände ganska snart att det var dags att gå vidare.

– Jag längtade efter att få ta fullt eget ansvar och ville förkovra mig ytterligare och sökte därför in på läkarutbildningen 1986.

Och här kommer en historia som heter duga för alla som inte tror på ödet eller slumpen.

– Det visade sig att jag hade kommit in som allra sista reserv men om ingen hade svarat i den gemensamma telefonen i studentkorridoren just den här dagen hade platsen gått till någon annan, berättar hon och ryser lite vid minnet.

Dalkullan Ulla Olsson Strömberg har ofta nära till skratt – även på jobbet.

Framgångarna inom hematologin har bidragit till att hon alltid känt att hon valt rätt specialitet.

Rena turen eller ödet? Det spelar mindre roll. Helt klart är att Ulla Olsson Strömberg nu hade hamnat på rätt livs-spår. Hon gjorde sin AT-tjänstgöring i Värnamo och tiden där kom att präglade hennes karriär.

– Det var en väldigt speciell, religiös anda där men jag fick ta mycket eget ansvar och det var överläkaren Leif Engqvist som gjorde att jag blev mycket intresserad av hematologi. Från början hade jag sneglat lite på kirurgi men jag insåg tidigt att det inte passade mig.

Efter några år i Värnamo sökte hon sig till hematologen i Uppsala för sin ST-utbildning.

HOPPFULLT FORSKNINGSFÄLT

Varför just hematologi?

– Från att ha varit sjukdomar med dystra prognoser började hematologin i mitten av 90-talet utveckla sig till ett

”Inom hematologin har man ju förmånen att få följa patienter under lång tid och verkligen lära känna dem. Detta, och att numera kunna behandla så många av dem framgångsrikt, är djupt tillfredställande.”

hoppfullt och mycket innovativt forskningsfält. De första benmärgstransplantationerna genomfördes i Uppsala 1984 och därefter började framgångssagan för många olika former av leukemier, inte minst KML som ju idag närmast kan beskrivas som en botbar sjukdom.

– Jag tror inte att detta hade med mitt yrkesval att göra men min morbror avled i akut myeloisk leukemi. Kanske hade han kunnat klara sig idag, funderar hon.

Känslan av att befinna sig mitt i en spännande medicinsk utveckling har hållit i sig ända sedan hon började arbeta på hematologen 1995, vilket är en av förklaringarna till att hon valt att stanna kvar. Den viktigaste förklaringen är dock att hon verkligen älskar sitt jobb, som är en mix av patientmöten, forskning och utveckling.

– Inom hematologin har man ju förmånen att få följa patienter under lång tid och verkligen lära känna dem. Det-

ta, och att numera kunna behandla så många av dem framgångsrikt, är djupt tillfredställande.

På ett universitetssjukhus uppmantras alla läkare att också ägna sig åt forskning, och detta hörsammade även Ulla Strömberg.

– Jag var mycket intresserad av benmärgstransplantationer och på inrådan av min dåvarande chef Bengt Simonsson, som blev min mentor och stora förebild, valde jag nischen KML för min forskning, som jag fortfarande ägnar en stor del av min arbetstid åt. Mitt allra första forskningsprojekt var att jämföra olika behandlingar för patienter med KML. På den tiden var det en ganska nedslående studie eftersom alla behandlingar var lika dåliga – nästan samtliga patienter fick tillbaka sjukdomen. De flesta var avlidna inom tio år, bara ett fåtal klarade sig.

FRAMGÅNGSRIK BEHANDLING

Det var först när man började med benmärgstransplantationer som utvecklingen började gå framåt på allvar.

Sedan slutet av 90-talet, då de första TKI-behandlingarna (tyrosinkinashämmare) började ges till KML-patienter, har hon forskat inom denna sjukdom.

– De så kallade målstyrda terapierna, med läkemedel som Glivec, Sprycel, Tasigna, Bosulif och Iclusig har ju varit oerhört framgångsrika. Idag överlever mer än 90 procent av alla med KML. För 20 år sedan var statistiken precis den motsatta, då klarade sig högst tio procent, säger hon och påpekar att det krävdes 40 års tålmodig forskning för att hitta effektiva läkemedel.

– Den så kallade Philadelphia-kromosomen, som är den genmutation som orsakar KML, upptäcktes redan på 60-talet.

Idag finns det fem olika TKI-läkemedel som används vid behandling av sjukdomen.

– Det går att tala om bot när det gäller KML. Idag kan man allt oftare sätta ut behandlingarna helt efter några år, men vi vill ändå veta varför inte alla patienter svarar på behandlingarna, fortsätter hon. Målet är ju att alla sjuka celler ska försvinna med behandlingarna men hos ett fåtal patienter fungerar det inte. De har utvecklat en resistens och min forskning handlar delvis om detta.

Problemet med läkemedelsresistens, som finns inom flera olika terapiområden, uppmärksammas alltmer och inte bara inom antibiotika-området.

I höstas var Ulla Olsson-Strömberg en av talarna på ett symposium på Läkemedelskongressen, arrangerat av Apotekarsocieteten. Senare under samma månad delades Scheelepriset ut till professor Charles L. Sawyers som har tagit grundforskning vidare till epokgörande cancerläkemedel inom bland annat KML och prostatacancer. Hans, och också Ulla Olsson-Strömbergs, strävan är att undersöka vad som händer när resistensmekanismer uppstår – och hur man kan åtgärda problemen.

– Inom KML handlar det om en liten grupp patienter som inte kan behandlas effektivt.

INTERNATIONELLA STUDIER

KML är en ”liten” sjukdom med mindre än hundra nya fall per år – och Sverige är som bekant dessutom ett litet land.

••• forskarporträtt

Ulla Strömberg stortrivs fortfarande på sin arbetsplats på Akademiska där hon har arbetat sedan 1995.

– Därför är det viktigt att kunna nätverka både nationellt och internationellt för att kunna uppnå resultat.

– Det pågår både nordiska och internationella studier, bland annat Dastop 2 – en studie med 130 patienter som jag leder, för att ta reda på hur många patienter som kan klara ett andra utsättningsförsök – och varför vissa patienter kan avsluta läkemedelsbehandlingen och andra inte. Den första stora studien kring att avsluta behandlingen, EURO-SKI-studien, publiceras nu under våren.

”Vi är tre kvinnliga överläkare som sedan länge delar på det här arbetsrummet och vi stöttar varandra i allt. Det betyder oerhört mycket för mig.”

Förutom allt som tidigare nämnts om varför hon trivs så bra med sitt arbete finns det ytterligare ett skäl:

– Vi är tre kvinnliga överläkare som sedan länge delar på det här arbetsrummet och vi stöttar varandra i allt. Det betyder oerhört mycket för mig.

Under årens lopp har hon även varit verksam som studie-rektor, arbetat deltid på Läkemedelsverket och är nu sedan en tid medicinskt ledningsansvarig på KFUE (Klinisk forsknings- och utvecklingsenhet) inom Blod- och tumörsjukdomar.

– Jo, jag har tre ben att stå på, mitt patientarbete, forskningen samt uppgiften som medicinskt ledningsansvarig. Alla dessa bitar är lika viktiga och det är alltid patienterna som står i fokus. Men allt jag gör går ju in i vartannat, säger Ulla, som är mamma till två nästan vuxna döttrar.

– När de var små jobbade jag egentligen alldeles för mycket. Det var helt andra arbetsvillkor här på kliniken för oss doktorer då, idag är det bättre, arbetsdagarna är ju inte alls lika långa.

Men trots att hon ibland känner sig lite skuldmedveten inför döttrarna över att ha tillbringat alldeles för många timmar på jobbet under deras uppväxt har hon nyligen fått lite ”plåster på sären”, ett viktigt erkännande.

– Min äldsta dotter har precis bestämt sig för att utbilda sig till läkare så helt dålig har jag nog inte varit som förebild ändå, konstaterar hon lite skämtsamt.

EVELYN PESIKAN
FOTO: BJÖRN LEIJON

Namn: Ulla Olsson-Strömberg

Ålder: 55 år

Arbete: Överläkare och docent på hematologen, Akademiska sjukhuset i Uppsala, forskare inom KML samt medicinskt ledningsansvarig på KFUE (Klinisk forsknings- och utvecklingsenhet) inom Blod- och tumörsjukdomar på Akademiska sjukhuset.

Familj: Gift med Per, ekonom. Två döttrar, 18 och 20 år.

Fritid: Ägnar sig främst åt familj och vänner, tränar, älskar att resa, senaste resan gick till Vietnam och Kambodja.

Boka dig för vårt **nyhetsbrev** och Onkologi i Sverige som **blädderbar PDF**

Vi skickar sedan flera år tillbaka ett nyhetsbrev där vi länkar de nyheter vi lagt ut på www.onkologiisverige.se under veckan som gått. Det blir med andra ord en bra sammanfattning av nyhetsflödet inom ert område. Om du vill hålla dig uppdaterad går du in på webbsidan och anmäler dig i det formulär du hittar under en stor knapp som det står prenumerera på i högerspalten på förstasidan. Där kan du också klicka för om du vill ha tidningen som blädderbar PDF. Om du hellre skickar ett mail med uppgifterna till info@onkologiisverige.se går det lika bra.

Onkologi i sverige
den oberoende
tidningen för
svensk cancervård

Pharma Industry Publishing AB
Tyra Lundgrens väg 6, 134 40 Gustavsberg
telefon +46 8 570 10 520
e-mail: info@onkologiisverige.se
Hemsida: www.pharma-industry.se